

דברי התעוררות וחיזוק לתפילה מכ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליטי"א לרגל המצב הקשה השורר בא"י

נאמר בעצרת תפילה ערב ראש חודש כסליו, ירושלים, ה'תשפ"ד

א

נתאספנו לתפילה וזעקה עבור ב' עניינים חשובים ונצרכים עד מאוד בעת הזאת.

העניין הראשון הוא מצוות 'פדיון שבויים'. לדאבון כל לב ישנם יהודים רבים שנלקחו בשבי אויב וצר. ומצוות פדיון שבויים, היא אחת מהמצוות החשובות ביותר כמבואר בלשונות הפוסקים. ועל זה צריכים כעת להתפלל ולהעתיר לפני שוכן מרום שיקרא לשבויים דרור במהרה.

והעניין השני הוא, מה שישנם רבים מאחינו בני ישראל אשר הם כעת עומדים בשדה המלחמה כנגד הגויים, והם בסכנה גדולה ורח"ל דם ישראל נשפך שם. ושני דברים הללו חשובים ונצרכים לישועה עד מאוד, ובשבילם נתאספנו לומר תהלים היום ולהתפלל ולבקש מאבינו שבשמיים על זאת.

אך יש לנו לדעת, שאין הכוונה באמירת תהלים ותפילה רק עבור אלו הנמצאים בצרה ובצוקה. אלא ביסוד הדברים מונח גם עוד ענין. והוא, שצריכים אנו לומר תהלים ולהתפלל, גם עבור עצמנו. כי רח"ל יש לנו בזה גם כן חטא במובן מסויים.

כי הנה בעת שכלל ישראל נמצא בכזה עת צרה, צריך כל אחד לעשות בעצמו חשבון נפש אמיתי ולחשוב: כמה באמת אני מתפלל על הצרה הזאת?, כמה תפילות התפללתי ובקשתי מהשי"ת על זאת?, האם באמת אכפת לי מהצרות הגדולות שבאו על אחב"י בכל מקום שהם? על השבויים ועל דם ישראל שנשפך?. ועל דבר זה גופא צריך האדם לעשות חשבון נפשו כמה התפלל על כך.

שהרי חז"ל תקנו לנו תפילה מיוחדת בשמו"ע על זה. ובעת שמתפללים כל יום גי' פעמים שמו"ע, צריך האדם לחשוב ולהתפלל מהשי"ת על זה, ולעשות חשבון נפש כמה פעמים הוא חשב על כך באמת, והתפלל על זה.

דהנה בתפילת שמו"ע נתקנה תפילה: "רַאֲה נָא בְּעֵינֵינוּ וְרִיבָה רִיבָנוּ וּגְאֲלֵנוּ גְאֲלֵה מִהָרָה לְמַעַן שְׁמַךְ כִּי אֵל-גּוֹאֵל חֲזַק אֶתְּהָ. בְּרוּךְ אַתָּה ה', גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל". ותפילה זו היא תפילה על הצרות הכלליות של בני ישראל, וכמו שכלל ישראל עוברים עתה. ולא דוקא על ביאת המשיח ועל הגלות הקשה ובקשת הגאולה הכללית, שעל זה באו תפילות אחרות כברכת 'בונה ירושלים' ו'קבוץ נדחי ישראל' ועוד. אך ברכה זו היא תפילה להשי"ת שיחוס עלינו כבר ויראה בעניינינו ובצרות שבאו עלינו בגלות המרה הזאת, ואם חלילה אדם אינו חושב ומבקש על זה הרי שהוא בבחינה של חוטא. שעל זה לבד צריך עוד להתפלל - על מה שאנו חטאנו ולא התפללנו כראוי וכנדרש בעת המצב הקשה הזה.

וכמו שכתב כן בסה"ק 'שלחן הטהור' מהרה"ק מקאמרנא [סימן קי"ט ס"ג] "אם נשבה אחד מישראל יתפלל באמצע גואל". וכן משמע ברש"י מגילה דף ז'. שברכה זאת היא על צרות המתרחשות ובאות, ועל זה צריך כל אחד להפיל שיח ולהתחנן תמיד לפני השי"ת, ובפרט בעת תפילת שמו"ע ג' פעמים ביום.

ב

וחיוב יש על כל אחד להתפלל על צרת חבירו, וכדאיתא בגמרא ברכות [יב]: "אמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר [ש"א יב כג] גם אנכי חלילה לי מחטא להי מחדל להתפלל בעדכם".

הרי, שמי שיכול לבקש רחמים על מה שצריך לבקש, כמו כעת שצריך להתחנן לפני השי"ת שיחוס וירחם על השבויים בידי אויב, ועל מה שנהרגים אחב"י במלחמה, ואינו מבקש - נקרא חוטא. וכן איתא בירושלמי [יומא פ"ח ד', מא]: [בענין שעת הסכנה] "תני הריזי משבח ונהנשאל מגנה והשואל הרי זה שופך דמים", וכן נפסק בפירוש בשולחן ערוך [או"ח שכ"ח]. ומבואר שעכשיו בשעת הסכנה, מי שמתפלל תמיד הרי זה משובח, אבל מי שהולך לשאול או להתייעץ האם צריך להתפלל הרי הוא שופך דמים, ומי שאינו מתפלל עבור צרות ישראל נקרא חוטא.

וזאת באשר שעל ידי התפילות היו כלל ישראל כבר נושעים בודאי, שהרי ה' שומע תפילות כל פה, ובודאי בזה היינו יכולים למנוע שפיכת דם יהודים ופדיון שבויים. ונמצא, שכל רגע שאין עושים מה שאפשר לעשות, ואין מתפללים לפדיון השבויים ולמניעת שפיכת דמים - הרי זה נחשב שהוא עצמו שופך דמים, שהרי על ידי התפילות היינו יכולים למנוע זאת.

ג

וכתב הרמב"ם [פ"א מהלכות תעניות ה"א] על התפילה בשעת צרה: "מצות עשה מן התורה לזעק ולקריע בהצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצר אתכם והרעתם בהצוצרות". היינו שעל כל דבר המיצר לישראל, יש לזעוק עליו ולהתריע. והיא מצות עשה מן התורה.

ומוסיף הרמב"ם [ה"ב]: "ודבר זה מדרכי התשובה הוא שבוזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן כפתיב עונתיכם הטו וכו' וזה שיגרום להסיר הצרה מעליהם". כי אם צועקים ומבקשים גורם להסיר הצרה מעליהם.

ולחן [ה"ג]: "אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם ארע לנו וצרה זו נקרה נקריה. הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים. ותוסיף הצרה צרות אחרות. היא שפתיב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי גם אני עמכם בחמת קרי, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהיא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי".

הרי מתבאר מדבריו, שאם יש מי שסבור שכן הוא דרך וטבע העולם, שהרי גרים אנו בין ישמעאלים שונאי ישראל ומלחמה תמידית יש ביננו, וממילא דבר שכזה הוא ממנהג העולם שנלחמים עם שכנים - הרי שזו היא דרך אכזריות, הגורמת רח"ל להדבק במעשיהם הרעים. ואם אין עושים מה שהתורה מחייבת אותנו: שהוא לזעוק

ולהתריע, להתפלל ולבקש על עמנו, ולא חושבים שצריך לשוב בתשובה מחמת הצרות שאירעו - אזי "ותוסיף הצרה צרות אחרות. הוא שפתוב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי גם אני עמכם בחמת קרי, פלומר פשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהיא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי". הי"ו.

ד

כתב עוד הרמב"ם [הלכות מתנת עניים פ"ח ה"י]: "פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותו ואין לה מצוה גדולה כפדיון שבויים, שהשבוי הרי הוא בכלל הרעבים והצמאים והערומים ועומד בסכנת נפשות, והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך, ועל לא תעמד על דם רעה, ועל לא ירדנו בפרך לעיניך, ובטל מצות פתח תפתח את ידך לו, ומצות וחי אחיד עמך, ואהבת לרעה כמוך, והצל לקוחים למות, והרבה דברים כאלו. ואין לה מצוה רבה כפדיון שבויים".

ובמצב הקשה שאנו עומדים כעת הרי ישנה שאלה של פדיון שבויים, ולא שבו אחד בלבד - אלא הרבה שבויים, אנשים נשים וטף, שעל זה כתב הרמב"ם "והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך ועל לא תעמד על דם רעה ועל לא ירדנו בפרך לעיניך". וכאשר נתבאר שחובה מדאורייתא היא בעת צרה להתפלל ולזעוק - והאופן שיכולים אנו לעסוק בפדיון שבויים זה, הוא כנתבאר, להתפלל בכל עת, ובפרט לכוון בתפילה המיוחדת לזה בתפילת שמונה עשרה: "ראה נא בעינינו וריבה ריבנו וגאלנו גאלה מהרה למען שמך פי א-ל גואל חזק אהיה, וכנתבאר.

ועל זה צריך האדם לעשות חשבון נפש לעצמו, כמה התפלל עבור צרות ישראל, ואם יתכן שעבר על מש"כ הרמב"ם: "ובטל מצות פתח תפתח את ידך לו ומצות וחי אחיד עמך ואהבת לרעה כמוך והצל לקוחים למות והרבה דברים כאלו ואין לה מצוה רבה כפדיון שבויים".

ועל כן מה שמוטל עלינו לעשות הוא להתפלל על זה ובפרט בתפילת שמונה עשרה "ראה נא בעינינו וריבה ריבנו וגאלנו גאלה מהרה למען שמך", לכוון על פדיון השבויים ועל הדם היהודי שנשפך, וזה מה שמוטל על כל איש ישראל.

ועל דברים אלו התאספנו להתפלל ולומר תהילים - לא רק על ענין פדיון שבויים ודם יהודי שנשפך, אלא גם על מה שאנו לא עשינו ולא התפללנו עליהם די, שיתכן שאפשר להגיע לזה לבחינת שופך דמים הי"י, וכמ"ש הרמב"ם. רק להתחזק עוד ועוד בתפילה בכלל ובפרט בעת אמירת ברכת גואל ישראל וכנתבאר

יעזור השם יתברך שנוכה לעשות תשובה על זה, ולהתפלל כראוי על אחב"י הנמצאים בשבי ועל דם יהודי שנשפך. ולא רק עכשיו בעת אמירת תהילים, אלא בכל יום ויום וכמבואר. והשי"ת כבר יראה בעינינו וימהר ויחיש ישועה לשבויים וליהודים שנמצאים במקום צרה וסכנה, ונוכה כבר לגאולה שלימה של ביאת המשיח בבי"א.